

Preben Juul Madsen

Sandheden om et ulovligt udført maleri af Laurits Tuxen

Man rejser sig fra bordet

Malet af Laurits Tuxen i 1906. 143x212 cm.

Foto: Bruun Rasmussen

©Kunstnyt.dk
juni 2011

Kulturværdisudvalget har snorksovet i timen

Onsdag den 22. december 2010 bragte TV2 indslaget *Dansk kunstskat endte ulovligt i New York*. Forlæggeren og lokalhistorikeren Niels Nørgaard havde forsket i sagen, og med bogen: *Ordrupvej – fra Øresund til Jægersborg* som oplæg, udgivet på Strandbergs Forlag, med tekster af Karin Kryger og Niels Nørgaard selv, fortalte historien. Det fik formanden for Kulturværdisudvalget, Erland Kolding Nielsen, som tillige er direktør for Det Kongelige Bibliotek, til at udbryde: »Det er helt klart en international politisag. Det er nyt for mig. Det er nyt for Kulturværdisudvalget. Det er nyt for Statens Museum for Kunst. Det er nyt for den danske stat«.

Formand og direktør, Erland Kolding Nielsen. Foto fra TV2-udsendelsen, hvor det i optakten hed:

Fem danske malerier og en violin har så stor værdi for den danske kulturarv, at de privatpersoner, der ejer de værdifulde genstande har fået forbud mod at sælge værkerne til udlandet.

TV 2 kan imidlertid afsløre, at et af de seks kunstværker i mange år har befundet sig langt fra Danmark hos rigmanden John Oden i New York.

Billedet er malet af Lauritz Tuxen i 1906 og har titlen Man rejser sig fra bordet.

John Oden ved ikke, hvem sælgeren var, da han købte maleriet i 1997. Og auktionsfirmaet Sotheby's vil ikke oplyse navnet på den, der antagelig har stået for den ulovlige eksport af maleriet fra Danmark.

Erland Kolding Nielsen forsvarede sig med næb og klør, afviste på det bestemteste at Kulturværdisudvalget havde noget som helst problem med, at et maleri, som helt tilbage fra 1991 havde udførselsforbud, siden 1997 har befundet sig i New York.

Men havde Kolding Nielsen og hans kolleger i udvalget fulgt med i timerne, så havde der allerede i 1997 været en sag. Salget var nemlig ikke hemmeligholdt. I årbogen *Kunst under hammeren 97*, som kom nogle få måneder efter salget, fremgik det klart og tydeligt, at det var solgt i New York.

Manden bag afsløringen er forlæggeren og amatørhistorikeren Niels Nørgaard, som har opsporet historien og fortalt den i bogen om Ordrupvej, en i sig selv spændende beskrivelse af bydelen i udkanten af København. Det er lykkedes Niels Nørgaard at låne en række familiefotografier fra Moresco-familien, også det foto, som dannede baggrund for Tuxens maleri.

Foto: Kunstnyt.dk

Tv-udsendelsen resulterede i, at jeg 4. januar 2011 på Kunstnyt.dk omtalte sagen og fortalte, at maleriet blev erhvervet af en kendt forretningsmand fra Kolding-egnen, som døde for flere år siden. Men inden da sendte han det til Sotheby's i New York, ulovligt udført, idet der siden 1991 havde været udførselsforbud mod det.

Så går der et stykke tid, før Politikens Lea Wind-Friis 30. april i sin avis skriver: »Mysteriet om, hvem står bag ulovligt salg af et stykke dansk kulturarv til USA, er endelig opklaret. 14 år efter salget står det klart, at det var det danske auktionshus Kunsthallen, der førte Lauritz Tuxens historiske maleri 'Man rejser sig fra bordet' ud af Danmark«

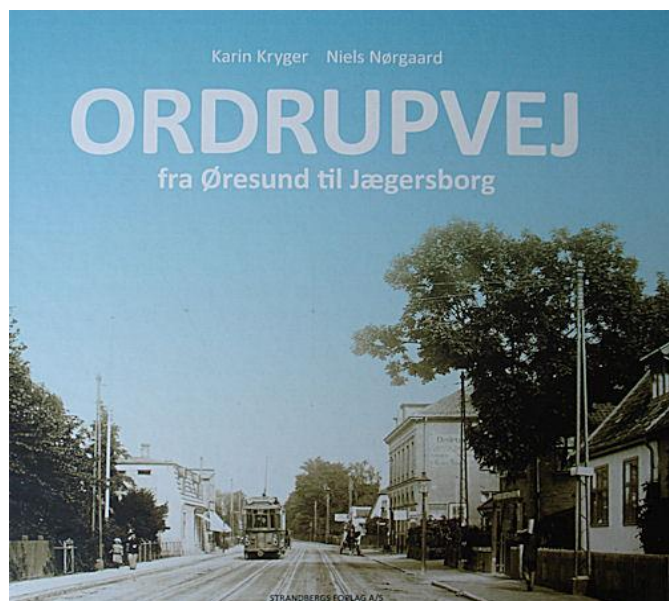
Denne opsigtsvækkende oplysning havde Lea Wind-Friis fra Erland Kolding Nielsen, en nyhed, som fik folk med kendskab til Kunsthallens Jens Thygesen til at ryste på hovedet. Kolding Nielsen fortalte endvidere, at: »Kunsthallens ledelse har bevidst eller ubevidst overtrådt loven«, hvilket lyder som en vittighed. Havde Thygesen overtrådt loven, så havde han gjort det helt bevidst, da han naturligvis som erfaren auktionsmand havde fuldt kendskab til loven. Undertegnede har ikke på noget tidspunkt troet på, at Thygesen kunne bære sig så idiotisk ad. Var det dengang i 1997 kommet frem, at det var ham, der havde sendt maleriet til New York, så havde han været en færdig mand i auktionsbranchen, da det som bekendt ikke var hemmeligt, at det blev solgt i New York.

Da Lea Wind-Friis stiller Kolding Nielsen spørgsmålet: *I fandt først ud af efter 14 år, at Tuxen-maleriet befandt sig i New York, fordi en journalist kontaktede jer. Så der kan vel være flere eksempler på det, som I ikke har opdaget?*

»Ja, ja. Men som på mange andre felter bygger overholdelse af loven på tillid til, at alle parter faktisk overholder den«, svarede Kolding Nielsen.

Herover bogen, som satte det hele i gang, ORDRUPVEJ – fra Øresund til Jægersborg, med opslag på maleriet af Tuxen og fotografiet, som var grundlaget for maleriet, til venstre. I bogen er en række andre private fotografier fra ejendommen Adelaide, udlånt af Moresco-familien, afbildet.

Bogforsiden. Forfattere: Karin Kryger og Niels Nørgaard

Kunstnyt.dk søgte aktindsigt i sagen

Først hos Kammeradvokaten, som svarede lynhurtigt:

Så blev der søgt hos Kulturværdiudvalget, som sendte 61 sider, blandt andet det, Kammeradvokaten ikke ville udlevere. De fleste sider var dog gengangere. Iblandt var hele korrespondancen mellem Erland Kolding Nielsen og Lea Wind-Friis, som der ingen grund er til at offentliggøre her. Det skal dog bemærkes, at Kolding Nielsen roste hendes artikel meget. Det tror pokker, da han havde undladt at give hende samtlige oplysninger. Han havde simpelthen misinformeret hende.

Fra aktindsigten gengives efterfølgende først svar fra Kulturværdiudvalget, som er ren jura og som ikke, bortset fra de sidste linjer, er særligt interessant. Dernæst lidt fra Kolding Nielsens kringledede verden, og sidst Kammeradvokatens udtalelse, som fik Kolding Nielsen til at lukke sagen.

I adskillige år lå Kunsthallen inde i en baggård på Købmagergade, indtil 1990, hvor huset flyttede til Gothersgade for at afholde auktioner. Det var et førende auktionshus, og indtil lukningen i 2004 dygtigt ledet af Jens Thygesen og hans stab, blandt andre på et tidspunkt den sympatiske nu afdøde Jens Hermann, tidligere medarbejder gennem mange år hos Bruun Rasmussen.

KULTURVÆRDIUDVALGET

SEKRETARIATET

KULTURARVSSTYRELSEN
H.C. ANDERSENS BOULEVARD 2
1553 KØBENHAVN V

Tlf.: 33 74 52 20

Dato: 19. maj 2011
J.nr.: 2011-7.60.10-0014

Preben Juul Madsen
Betty Nansens Allé 43, 2. tv.
2000 Frederiksberg

Sendt til: pjm@mail.dk

Aktindsigt

Kulturværdiudvalget har modtaget din e-mail af 9. maj 2011, hvori du ansøger om aktindsigt i sagen om det ulovligt udførte maleri af Laurits Tuxen *Man rejser sig fra bordet*. Under henvisning hertil har Kulturværdiudvalget forstået din anmodning således, at det er sagen, hvor Udvalget bliver bekendt med, at maleriet er ført ud af Danmark, som du ønsker aktindsigt i.

Udvalget har foretaget en vurdering af, om akterne i sagen samt dertil hørende oplysninger i aktlisten, er omfattet af retten til aktindsigt. Udvalget har ved behandlingen af sagen også overvejet spørgsmålet om meroffentlighed i henhold til offentlighedslovens § 4, stk. 1, 2. pkt.

Afgørelsen

./. I forlængelse af ovenstående sender Kulturværdiudvalget en aktliste over sagens akter, kopi af akterne 1, 2, 9, 15, 19, 20 og 22 samt kopi af dele af akterne 10, 16, 17, 18, 21, 23, 24 og 25.

Kulturværdiudvalget har besluttet, at akterne 3, 4, 5, 6, 7 og 8 samt dele af akt 10 er undtaget fra retten til aktindsigt, jf. offentlighedslovens § 7, stk. 1, nr. 1. Udvalget finder ikke, at der er faktiske oplysninger i de undtagne dokumenter, som er omfattet af ekstraheringspligten, jf. offentlighedslovens § 11, stk. 1.

Udvalget har endvidere besluttet, at akterne 3, 4, 5, 6, 7, 8, 13 og 14 samt dele af akterne 10, 16, 17, 18, 21, 23, 24 og 25 er undtaget fra retten til aktindsigt, jf. offentlighedslovens § 10, nr. 3. Udvalget finder ikke, at der er faktiske oplysninger i de undtagne dokumenter, som er omfattet af ekstraheringspligten, jf. offentlighedslovens § 11, stk. 1.

Endelig har Kulturværdiudvalget besluttet, at dele af akt 10 er undtaget fra retten til aktindsigt, jf. offentlighedslovens § 12, stk. 1, nr. 1.

Oplysninger i aktlisten om ovennævnte akter er tilsvarende undtaget, jf. offentlighedslovens § 7, stk. 1, nr. 1, samt § 10, nr. 3.

KULTURVÆRDIUDVALGET

SEKRETARIATET

KULTURARVSSTYRELSEN
H.C. ANDERSENS BOULEVARD 2
1553 KØBENHAVN V

TLF.: 33 74 52 20

Retsgrundlag

Det følger af § 7, stk. 1, nr. 1, i lov nr. 572 af 19. december 1985 med senere ændringer (offentlighedsloven), at retten til aktindsigt ikke omfatter en myndigheds interne arbejdsdokumenter. Som interne arbejdsdokumenter anses dokumenter, der udarbejdes af en myndighed til eget brug. Det følger endvidere af offentlighedslovens § 10, nr. 3, at retten til aktindsigt ikke omfatter dokumenter, der udveksles i forbindelse med, at en myndighed udfører sekretariatsopgaver for en anden myndighed. Endvidere følger det af § 11, stk. 1, i offentlighedsloven, at oplysninger, der er omfattet af § 7 og § 10, nr. 1-4, om faktiske omstændigheder, der er af væsentlig betydning for sagsforholdet, uanset disse bestemmelser skal meddeles i overensstemmelse med lovens almindelige regler. Endelig følger det af offentlighedslovens § 12, stk. 1, nr. 1, at retten til aktindsigt ikke omfatter oplysninger om enkeltpersoners private, herunder økonomiske forhold.

Begrundelse

Kulturværdiudvalget har besluttet at undtage oplysninger i aktlisten og dokumenter efter reglerne i offentlighedslovens § 7, stk. 1, nr. 1. Begrundelsen herfor er, at dokumenterne er udvalgets interne dokumenter, som er oprettet som led i behandlingen af sagen udvalgsmedlemmer imellem. Udvalget har vurderet, om de interne dokumenter indeholder faktiske oplysninger, som er omfattet af ekstraheringspligten, jf. samme lovs § 11, stk. 1. Udvalget finder ikke, at dokumenterne indeholder faktiske oplysninger, der er af en sådan karakter, at de er omfattet heraf.

Oplysninger i aktlisten og akter, der undtages fra retten til aktindsigt, jf. offentlighedslovens § 10, nr. 3, omfatter korrespondance mellem Kulturværdiudvalget og Kulturarvsstyrelsen, som udfører sekretariatsopgaver for udvalget. Det følger af § 3 i bekendtgørelse nr. 1442 af 12. december 2010 om henlæggelse af opgaver og beføjelser til Kulturarvsstyrelsen, at styrelsen varetager sekretariatsfunktionen for Kulturværdiudvalget. Udvalget har vurderet, om dokumenterne vedrørende sekretariatsbetjeningen indeholder faktiske oplysninger, som er omfattet af ekstraheringspligten, jf. § 11, stk. 1. Udvalget finder ikke, at dokumenterne indeholder faktiske oplysninger, der er af en sådan karakter, at de er omfattet heraf.

Oplysninger, som undtages fra retten til aktindsigt efter offentlighedslovens § 12, stk. 1, nr. 1, vedrører enkeltpersoners forhold. Oplysninger om enkeltpersoners forhold omfatter oplysninger, som efter en generel vurdering må siges at vedrøre "privatlivets fred", dvs. private (herunder økonomiske) forhold, som med rimelig grund kan forlanges unddraget offentligheden. Udvalget har vurderet, at oplysningerne er af en sådan karakter, at de efter den almindelige opfattelse i samfundet bør undrages offentlighedens kendskab. Ved vurderingen er der lagt særligt vægt på, at oplysningerne vedrører privatlivets fred, og at de er afgivet under forudsætning af, at oplysningerne ikke bliver videregivet.

KULTURVÆRDIUDVALGET
SEKRETARIATET
KULTURARVESTYRELSEN
H.C. ANDERSENS BOULEVARD 2
1553 KØBENHAVN V
Tlf.: 33 74 52 20

Klagevejledning

Afgørelsen kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

Kulturværdiudvalget skal i øvrigt oplyse, at Udvalget ikke ud fra det oplyste er bekendt med hvem, der har transporteret maleriet til New York. Endelig skal det oplyses, at Kulturværdiudvalget ikke er i besiddelse af forsendelsespapirer, der dokumenterer udførslen af maleriet.

Med venlig hilsen

p.U.y.,

Susanne Thiesen Simonsen
Juridisk sekretær

Manglende beviser sort på hvidt

I ovenstående dokument er slutningen meget interessant. Der står nemlig sort på hvidt, at Kulturværdiudvalget ikke har nogen dokumentation for udførslen. Udvalget ved altså ikke, hvem der har udført maleriet, og de har ingen papirer på udførslen. Alligevel har de anklaget og dømt Jens Thygesen for *forbrydelsen*, som de kalder udførslen.

Sagens behandling minder meget om Derain-sagen. Man dømmer uden beviser. I Derain-sagen var der ikke et eneste fældende bevis, men to personer fik hver et års fængsel. Grotesk!

I Tuxen-sagen er kun én dømt, men dommen er afsagt posthumt, da den dømte, Jens Thygesen døde i 2009. Hvor meget fup kunne en retssag ikke have smidt af sig, havde Thygesen levet og en søn havde vidnet ved at fortælle noget, han ikke kunne bevise. Så havde vi haft endnu en farcesag.

I Tuxen-sagen har jeg ikke et øjeblik troet på Erland Kolding Nielsen. Hans behandling af sagen virker overfladisk. Han synes fx ikke at kende den lov, han administrerer, Kapitel 2: Beskyttelse af kulturværdier. § 3. Genstande, der er omfattet af loven, må ikke udføres til udlandet eller til Færøerne og Grønland uden særlig tilladelse. **Stk. 2. En udførselstilladelse kan kun søges af genstandens ejer.** § 4. Den, der ejer en kulturgenstand, der er omfattet af loven efter § 2, stk. 4. eller ejerens arvinger skal, før genstanden skifter ejer, underrette kulturværdiudvalget herom. Det kan altså ikke være Jens Thygesen, som er skurken, han har aldrig ejet maleriet. Da maleriet siden købet i Kunsthallen i 1995 har tilhørt den samme, frem til salget i New York i 1997, så må *han* være »skurken«.

Fra: Erland Kolding Nielsen [ekn@kb.dk]

Sendt: 22. december 2010 16:52

Til: Susanne Thuesen Simonsen; Asbjørn Hellum (ahe@ra.sa.dk); Bodil Busk Laursen; Eva Arnfeldt Jensen; Karsten Ohrt; Per Christian Madsen (per.kristian.madsen@natmus.dk)

Cc: Katrine Tarp; Per Voetmann; Palle Maurice Jepsen; Søren Clausen

Emne: Overtrædelse af Kulturværdiloven, ny j.sag. FORTROLIGT

Prioritet: Høj

Til Kulturværdiudvalget,

her.

C.c. Kulturministeriet.

Notat om ulovlig udførsel af et maleri af Lauritz Tuxen fra 1906. Ny KVVU-j.sag. FORTROLIGT

Ref.: Sagen bringes i TV 2 Nyhederne kl. 19.00 og løbende i TV 2 News.

Efter dagens rigschefsfrukost, hvor flertallet af KVVU også var tilstede i egentlig kapacitet, måtte jeg stille op med times varsel til et interview til TV 2 Nyhederne og TV 2 News i en sag, der angiveligt skulle være *en kulturværdisag af stor interesse*. Mere havde min kommunikationsmedarbejder ikke kunnet få ud af journalisten, da denne ringede lige før frokost. Det viste sig at være rigtigt !

Jeg blev præsenteret for ubestridelige beviser (optagelse for åben skærm af maleriet på sin nuværende plads hos nuværende ejer) på, at det maleri fra 1906 af Lauritz Tuxen med titlen *Man rejser sig fra bordet*, som KVVU i 1991 nedlagde udførselsforbud for, jf. *Årsberetning 1991*, s.7, affotograferet s. 8f., og hvor KVVU noterede, at *Tuxen-maleriet og 2 af Nøstetangen vinglassene er deponeret heri landet*, nu hænger i stuen hos en rig privat kunstsamler i New York.

Årsberetningens formulering er ensbetydende med, at køberen ikke tog imod KVVUs overtagelsestilbud, og KVVU har da også, siden vi i årsberetningen for 2001 udvidede vor oversigt over kulturgenstande, der er belagt med udførselsforbud, men ikke overtaget * hvad enten ejerne er danskere eller udlændinge * opført dette maleri som en af genstandene på listen. Sagen faldt i 1991 dengang ind under KV-lovens § 2. stk. 4 og blev som sådan forelagt kulturministeren til endelig beslutning ud fra 100-årsreglen.

Efter det d.d. af journalisten oplyste * han havde talt med såvel den datidige køber, én senere og den nuværende ejer i New York * blev maleriet, der stammede fra Moresco-familien solgt i 1991 på Bruun Rasmussen og købt

af Ole Abildgaard til Samson Bank, hvor det hængte indtil bankens konkurs, hvorefter det af boets kurator, advokatfirmaet Kroman Reumert blev sat til salg på Kunsthallens Auktioner d. 15. november 1995. Hvem der dengang købte det, vidste han ikke, men i 1997 blev det solgt til den nuværende amerikanske ejer på en auktion hos Sotheby*s i New York.

Journalisten har opdaget sagen gennem en afbildning i den nyligt udkomne bog af kunsthistorikeren *Karin Kryger & Niels Nørgaard* med titlen *Ordrupvej*, hvor forfatterne kan oplyse, at maleriet hænger i N.Y. og kalder sagen et mysterium.

Sagen er muligvis yderligere kompliceret af, at maleriet måske optræder under forskellig titel/betegnelse, men der er ikke nogen tvivl om, at det er det maleri, KVVU i 1991 nedlagde udførselsforbud imod.

Dette er, hvad jeg ved på nuværende tidspunkt.

Mine bemærkninger til sagen for åben skærm var bl.a.

- at hvis journalistens oplysninger stod til troende * hvad jeg ikke ville betvivle * var der tale om en ulovlig udførsel af Danmark på et tidspunkt imellem november 1995 og auktionen i N.Y. i 1997 og som sådan en overtrædelse af både KV-loven og straffeloven
- at den nuværende ejer *ikke* er skyldig i nogen lovovertrædelse, da han har købt maleriet i god tro i N.Y.
- at KVVU nu vil se på sagen og betragte den som en lovovertrædelse, men må naturligvis undersøge den nærmere og rådføre sig med kammeradvokaten, førend videre skridt tages
- at jeg ikke kunne udtale mig på stående fod om forældelsesfristproblematikken, da denne er kompliceret og forskellig i forhold til de forskellige love (DK, EU, relationen til USA)
- at forbrydelsen synes at være foregået *efter* salget hos Kunsthallen og i sagens natur før salget i N.Y., og at køberen her måske ikke var informeret om, at maleriet var udførselsforbudsbelagt, men at ukendskab til loven dog ikke er en fritagelse for ansvar
- og på spørgsmålet om KVVU *ikke* har sovet i timen, at det har vi aldeles ikke, idet vi dels går ud fra, at private ejere af K-værdier, der er belagt med udførselsforbud, kender loven og dens retsvirkninger, at loven bygger på tillid til, at alle parter overholder den, og at det ikke er KVVUs opgave at føre periodiske tilsyn med, om udførselsforbudsbelagte genstande i privat besiddelse stadig befinder sig her i landet (vi er ikke en politimyndighed)
- at jeg på stående fod kunne oplyse, hvor 4 af de øvrige 5 genstande på listen befandt sig !

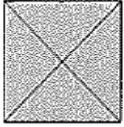
Jeg har bestilt sagen fra 1991 og Kunsthallen-kataloget fra 1995 frem fra mit arkiv til en begyndelse. Jeg har oplyst, at KVVU vil undersøge sagen først i det nye år. Mit arkiv er næppe så fuldstændigt som KVVUs eget fra 1991.

Indstilling til Kulturværdiudvalget: Sagen skal forfølges både af principielle og konkrete grunde som ulovlig udførsel af landet.

Glædelig Jul og Godt Nytår !

Hjertelig hilsen,

Formanden

Erland Kolding Nielsen
Direktør | Director General

Det Kongelige Bibliotek
Nationalbibliotek og Københavns
Universitetsbibliotek

Det Kongelige Bibliotek | The Royal Library
P.O. Box 2149 | DK-1016 København K
tel +45 3347 4301 | Fax +45 3332 9846 | ekn@kb.dk | www.kb.dk

Besøgsadresse | Visiting address | Søren Kierkegaards Plads 1

Kulturværdiudvalget forfulgte ikke sagen.

Den blev blot overgivet til Kammeradvokaten.

Som heller ikke forstod noget som helst.

Som det fremgår af næste side, har Erland Kolding Nielsen haft en telefonsamtale med en søn til ejeren af maleriet, som solgte det i New York. Sønnen reagerede på grund af artiklen i Politiken 8. marts 2011, og ringede først til Kammeradvokaten, der henviste til formand Erland Kolding Nielsen, som har udfærdiget skriftet på næste side, men her udeladt faderens og sønnens navn. Det havde han lovet sønnen. Hvis denne søn, på sin fars vegne, har rent mel i posen, så forekommer det besynderligt, at han kræver at optræde anonymt.

Dokumentet på næste side er fortroligt, står der, men åbenbart ikke mere, end at Kulturværdiudvalget har udleveret det til undertegnede, som ikke er bundet af nogen fortrolighedsaftale og derfor frit kan offentliggøre navnet på sælgeren.

I dokumentet skriver Kolding Nielsen bl.a.: »Den oplysning, at Kunsthallen gensælger maleriet i 1997, viser, at firmaet og dets direktør næppe kan have været i god tro ...men synes med rimelig sikkerhed at have siddet KVUs forbehold med dets retsvirkning overhørig«. Det er det rene vrøvl!

Thygesen gensælger det ikke i 1997. Hverken Kolding Nielsen, Kulturværdiudvalget eller Kammeradvokaten har skygge af bevis for, at Thygesen har solgt maleriet i New York og derved gøre ham til forbryder. Det er en skandaløs måde at mistænkeliggøre Thygesen og direkte strafbart iflg. Straffelovens kapitel 27, § 274: *Den, som fremsætter eller udbreder ærefornærmende udtalelser mod en afdød, straffes med bøde eller, hvis bagvaskelse foreligger, med fængsel indtil 4 måneder.*

Fra: Erland Kolding Nielsen [ekn@kb.dk]

Sendt: 15. marts 2011 14:47

Til: Asbjørn Hellum (ahe@ra.sa.dk); 'Bodil Busk Laursen'; Eva Arnfeldt Jensen; Karsten Ohrt; Per Christian Madsen (per.kristian.madsen@natmus.dk); Susanne Thuesen Simonsen

Emne: Sagen om det ulovligt udførte Tuxenmaleri. FORTROLIGT

Til Kulturværdiudvalget,
her.

Sagsudvikling d. 15. marts d.å.

Jeg kan oplyse, at køberen af Tuxen-maleriet på auktionen i november 1995 har identificeret sig selv, ringede i går til kammeradvokaten og talte med Michael Gregers Larsens sekretær, der senere henviste til mig.

Jeg har d.d. haft en lang samtale med _____ der oplyser følgende, idet _____ er blevet gjort opmærksom på sagen gennem *Politikens* artikel om sagen d. 8. ds. :

Maleriet blev købt af _____ der bød pr. telefon. Maleriet hang ca. 1 års tid _____ men p.g.a. flytning til mindre bolig ønskede _____ at sælge det og henvendte sig derfor igen til auktionfirmaet *Kunsthallen*, der angiveligt rådede _____ til at sælge det i udlandet, da det iflg. direktør Jens Thygesen "ikke kunne sælges herhjemme". _____ erindrer ikke, at _____ skulle have fået at vide af Jens Thygesen, at maleriet havde en udførselsklausul. _____ anmodede da Kunsthallen om at stå for salget, firmaet kom og pakkede billedet ned, og _____ præciserede udtrykkeligt, at det skulle forsikres. _____, erindrer ikke i dag, at _____ skulle have set Kulturværdiudvalgets opfølgende skrivelse med forbehold af 13. november 1995.

Da maleriet sendtes til Sotheby's i New York, har jeg spurgt til, om man havde kendskab til papirer i henhold til EU-reglerne om udførsel af kulturgoder til tredjelande, men _____ har aldrig hørt om sådanne.

Jeg har lovet _____ at familiens navn holdes fortrolig over for trediepart, herunder pressen, hvorimod vi er frit stillet til at referere sagsforløbet.

Vurdering

Den oplysning, at *Kunsthallen* gensælger maleriet i 1997, viser, at firmaet og dets direktør næppe kan have været i god tro, jf. KVUs telefoniske henvendelse d. 2. november og skriftlige opfølgning d. 13. s.m. 1995, men synes med rimelig sikkerhed at have siddet KVUs forbehold med dets retsvirkning overhørig.

1. Sagen bør gå til kammeradvokaten til vurdering, idet det yderligere må vurderes, om den daværende sagkyndige i Kunsthallen på nutidskunst, Niels Raben, der stadig lever, bør afhøres.
2. Det bør helt klart medføre, at der lægges vægt bag KVUs krav ved revisionen af bekendtgørelsen at få indført oplysningspligt om ejerforhold i sager, hvor vi har taget forbehold.

Erland Kolding Nielsen

**Det Kongelige Bibliotek
Nationalbibliotek og Københavns
Universitetsbibliotek**

Erland Kolding Nielsen
Direktør | Director General

Det Kongelige Bibliotek | The Royal Library
P.O. Box 2149 | DK-1016 København K
tel +45 3347 4301 | Fax +45 3332 9846 | ekn@kb.dk | www.kb.dk

Besøgsadresse | Visiting address | Søren Kierkegaards Plads 1

Kulturværdiudvalget
H. C. Andersen Boulevard 2
1553 København V

Udførsel af Tuxen-maleri i strid med beslutning efter § 2, stk. 4, i lov om sikring af kulturværdier i Danmark

Kulturværdiudvalget har anmodet mig om en udtalelse om ovennævnte sag.

1. Min konklusion

Det må lægges til grund, at det ikke kan bevises, om den danske ejer af maleriet, der lod det sælge på auktion hos Sotheby's i USA i 1997, var vidende om, at der var truffet beslutning om at inddrage maleriet under lov om sikring af kulturværdier i Danmark i medfør af lovens § 2, stk. 4, selv om det ikke opfyldte aldersbetingelsen i lovens § 2, stk. 1. Den pågældende er afgået ved døden.

Efter det oplyste må det imidlertid lægges til grund, at direktør Jens Thygesen, Kunsthallen, som havde fået underretning om beslutningen i forbindelse med et salg på auktionen i 1995, desuagtet rådede til og formidlede salget hos Sotheby's i 1997.

Da Jens Thygesen er afgået ved døden, er spørgsmål om straf i forhold til ham irrelevant.

Hvis en ansøgning om udførselstilladelse var blevet søgt og afslået, skulle staten have tilbudt at overtage maleriet til markedspris, jf. kulturværdilovens § 11. Da staten således ikke har lidt noget økonomisk tab, er der ikke grundlag for at rejse erstatningskrav mod Jens Thygesens dødsbo eller Kunsthallens efterfølger.

Der er efter min vurdering ikke grundlag for at søge at gennemføre retslige skridt mod maleriets nuværende ejer i USA, der må antages at have været i god tro på købstidspunktet.

Kulturværdiudvalget har ikke i kulturværdiloven hjemmel til at følge genstande, der omfattes af § 2, stk. 4. Udvalget har således ingen muligheder for at konstatere, om ejerne overtræder deres indberetningspligt vedrørende ejerskifte, med mindre man ved eftersyn af auktionskataloger m.v. får kendskab dertil.

2. Sagens omstændigheder

Det fremgår af Kulturværdiudvalgets materiale, at det omhandlede maleri er malet af Lauritz Tuxen i 1906. Det har titlerne "Man rejser sig fra bordet" eller "Aftenselskab hos familien Moresco".

De mange personer på maleriet er en væsentlig del af det indflydelsesrige københavnske borgerskab på daværende tidspunkt.

Efter indstilling fra Kulturværdiudvalget traf Kulturministeriet den 30. maj 1991 beslutning om at inddrage maleriet under kulturværdilovens bestemmelser, jf. § 2, stk. 4, selv om det ikke var 100 år gammelt og derfor ikke omfattet af § 2, stk. 1.

Kulturværdiudvalget gav meddelelse om beslutningen til Samson Bankieraktieselskab ved Steffen Aspöch, der havde købt maleriet hos Bruun Rasmussen Kunstauktioner i april 1991. Steffen Aspöch bekræftede modtagelsen den 21. august 1991.

Samson Bankieraktieselskab gik konkurs, og konkursboet satte (bl.a.) det omhandlede maleri til salg på Kunsthallens auktion den 15.-17. november 1995.

Da Kulturværdiudvalget var blevet opmærksom på maleriet i Kunsthallens katalog, meddelte Kulturværdiudvalget ved brev af 13. november 1995 til Kunsthallen, at maleriet stadig var omfattet af den tidligere truffne beslutning og således ikke måtte udføres til udlandet uden særlig tilladelse fra Kulturværdiudvalget.

På auktionen blev maleriet købt af en dansk køber, der er afgået ved døden i 2007. Afdødes enke og søn mener ikke, at faderen var vidende om udførselsforbeholdet.

I al fald rettede ejeren i 1996/97 henvendelse til Kunsthallen om at bistå med igen at sælge maleriet. Ifølge enkens og sønnens forklaringer var det direktør Jens Thygesen, der rådede til at sælge maleriet i udlandet, og som formidlede transporten til og salget hos Sotheby's.

På auktionen blev maleriet købt af John Oden, der siden har haft det i sin lejlighed i New York. Der er intet grundlag for at tro, at John Oden har haft nogen viden eller mistanke om udførselsforbeholdet.

3. Min vurdering

Ifølge kulturværdilovens § 4 skal den, der ejer en kulturgenstand, der er omfattet af loven efter § 2, stk. 4, eller ejerens arvinger underrette Kulturværdiudvalget, før genstanden skifter ejer. Selve genstanden bærer ikke nogen angivelse af beslutningen, ligesom det heller ikke på anden måde gøres alment kendt, at genstanden omfattes af § 2, stk. 4.

Ved salget fra Samson Bankieraktieselskabs konkursbo i 1995 fik Kulturværdiudvalget ikke meddelelse om det forestående auktionssalg, men udvalget blev selv opmærksom derpå og underrettede Kunsthallen om, at udførselsforbeholdet stadig var gældende.

Maleriet blev solgt til en dansk køber, og forbeholdet blev derfor ikke aktualiseret.

Da både denne auktionskøber og Jens Thygesen er afgået ved døden, kan det ikke afgøres, om Jens Thygesen underrettede køberen om forbeholdet.

Men det må efter de afgivne forklaringer lægges til grund, at Jens Thygesen medvirkede til udførslen af maleriet kun godt 1 år efter, at han havde fået Kulturværdiudvalgets meddelelse om udførselsforbeholdet.

Beslutninger efter § 2, stk. 4, er så sjældne, og Tuxens maleri så markant og værdifuldt, at man dårligt kan forestille sig, at Jens Thygesen havde glemt forbeholdet, da han formidlede salget hos Sotheby's.

Strafansvar for medvirken efter kulturværdilovens § 13, jf. straffelovens § 23, ville imidlertid for længst være forældet, og da Jens Thygesen er død, er spørgsmål om straf irrelevant.

Erstatningsansvar kommer ikke på tale, da staten i givet fald skulle have betalt markedsprisen for maleriet, hvis udførsel var blevet forhindret, jf. kulturværdilovens § 11.

Selv om jeg ikke kan udtale mig om indholdet af amerikansk ret, må jeg på baggrund af erfaringer fra tidligere sager fraråde, at der foretages undersøgelser via amerikanske advokater af John Odens retsstilling.

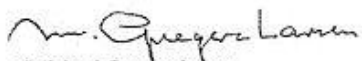
John Oden købte utvivlsomt maleriet i god tro, og udgifter til amerikanske advokater må forventes at være meget betydelige.

Jeg skal tilføje, at der ikke er grundlag for at rejse kritik af myndighederne i forbindelse med sagen.

Kulturværdiloven giver ikke Kulturværdiudvalget adgang til løbende at følge genstande omfattet af § 2, stk. 4, når ejere ikke overholder deres indberetningspligt.

I den foreliggende sag er maleriet udført til USA og solgt på auktion dér, uden at Kulturværdiudvalget havde kendskab dertil eller mulighed for at kontrollere det.

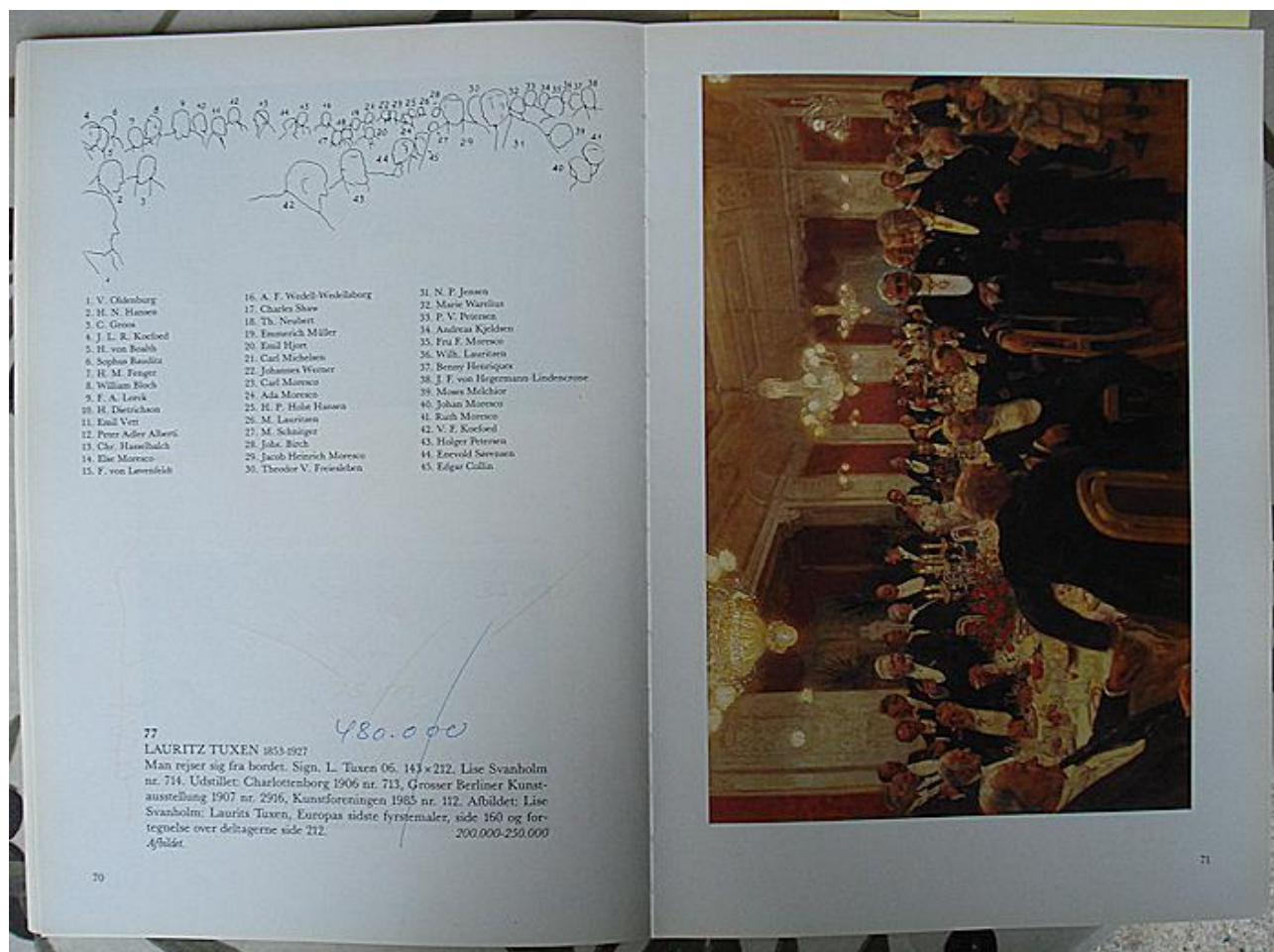
Med venlig hilsen
Kammeradvokaten

v/Michael Gregers Larsen
— Advokat

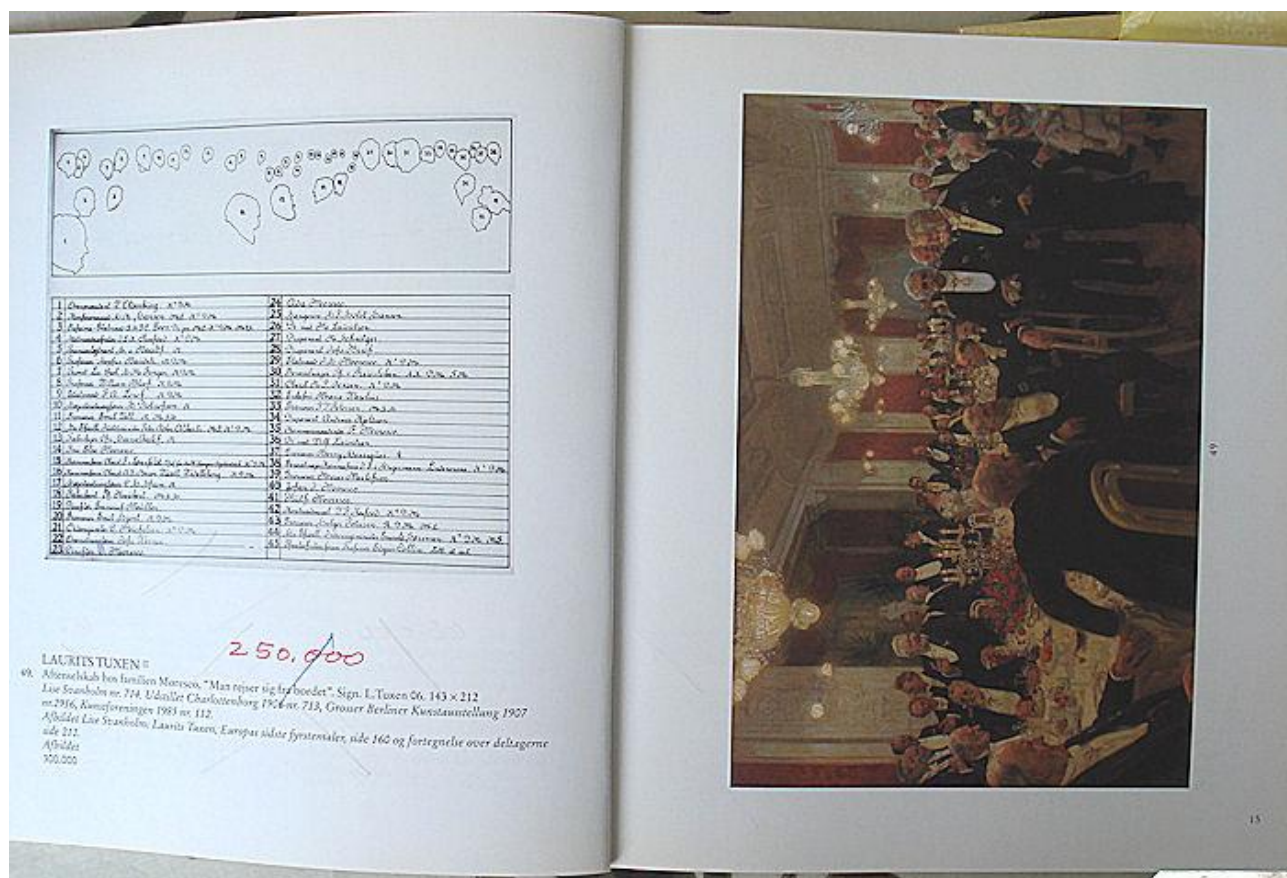
Tuxens maleri har været under hammeren fire gange

Første gang var i 1991, som allerede nævnt. Det havde tilhørt familien Moresco siden det blev malet i 1906, og det var familien, som satte det salg hos Bruun Rasmussen tirsdag den 23. april, hvor det fik hammerslag på 480.000 kr., på det tidspunkt den højeste pris nogensinde opnået for et Tuxen-maleri, hvilket fremgik af en artikel i Kunst under hammeren 91, hvor maleriet var gengivet i farver. Køberen var Ole Abildgaard fra Samson Bank, men på grund af bankens konkurs blev maleriet sat til salg i Kunsthallen fire år senere.

■ Topp Pedersen, H. Både på stranden. Sign. H. Topp Pedersen 93. BR-V 90/8 .. 2.300 ■ Tornam, Jens Bondegårds-eksterior. Sign. og bet.: Til Laurits. Jens Tornam 36. 55x45. HJ 90/12 150 ■ Tornøe, Elisabeth 1847-1933 Solnedgang over fjorden. Sign. E. Tornøe. Malt på pap. 25x33. NT	■ Tuxen, Laurits 1853-1927 Man rejser sig fra bordet. Sign. L. Tuxen 06. * 143x212. LSV s.160. PJM: Danske genremalere, omtalt s.67. BRK 91/4 480.000 Sct. Hansbål på Skagen. Sign. L. Tuxen 1920-23. * 140x197. BU/K 91/4 145.000 Ung pige på Skagen Strand. Sign. L.T.88. * 40,5x75. BU/K 90/9	Udsigt over hustage i en sydlandsk by mod havet. Sign. L.T. * 42x41. BRK 90/11 5.000 To mænd i en felukka på Nilen. Skitse malt på mahognypåse. 20x29. KH 90/8 5.000 Landskab fra Santa Barbara, Californien. Sign. L.T. 18. 20x29. BRK 91/2 5.000 Ung pige i folkedragt. 49x38. BR
---	--	---

Kataloget fra Bruun Rasmussens salg af Tuxens maleri samt udsnit af salget i auktionsårbogen Kunst under hammeren 91. Alle tre gange maleriet har været solgt, har det været nævnt i årbogen.

Anden gang Tuxens maleri kommer under hammeren er 15. november 1995, hvor Kunsthallen vurderer det til 300.000 kr. og får hammerslag på 250.000 kr. Herover fra kataloget. Det var en naturlig vurdering på grund af markedet, som på det tidspunkt ikke var særlig positivt for sælgere, og Thygesen vurderede, at det ikke kunne indbringe samme høje hammerslag som i 1991. Det købes af direktør **Chr. Houe fra Kolding Strømpfabrik**. Og det må være ham, hvis søn forsøger at redde faderens ære ved at fortælle historien om Jens Thygesen, som undertegnede anser for en ondskabsfuld løgnehistorie. Var det sandt, så skulle det naturligvis frem. Derfor søgte jeg aktindsigt, som ikke beviste andet, end at Houes søn ringede og fortalte, at det var Thygesen, som havde pakket det og sendt det til New York. Beviset for Thygesens skyld er altså alene en telefonopringning, hvis rigtighed overhovedet ikke kontrolleres. Sønnen kan ikke fremvise et eneste bevis for sin påstand, han har ingen papirer, der kunne dokumentere, at det var Thygesen, som havde pakket maleriet og sendt det til New York. Hvorfor skulle Thygesen løbe denne risiko? Det giver ingen mening.

I Derain-sagen tordnede anklagerne mod Svend Erik Olsen, fordi han ikke ville fortælle, hvem der havde købt maleriet. Men det fortæller auktionsfolk ikke, og i denne sag ser vi det samme. Naturligvis ved Sotheby's, hvem sælgeren er. Det har Nina Wedell-Wedellsborg oplyst til mig, men hun vil ikke fortælle, hvem det er. Samme afvisning har Kulturværdiudvalget været ude for.

Men det hele er også ligegyldigt nu, hvor sælgeren er afsløret. I 1997 var følgende medlemmer af udvalget: Erland Kolding Nielsen (formand og direktør ved Det Kongelige Bibliotek), Direktør for Statens Museum for Kunst Allis Helleland (næstformand), Rigsantikvar Steen Hvass, Rigsarkivar Johan Peter Noack og Formand for Statens Museumsnævn, museumsdirektør Michael Lauenborg.

Tredje gang kunne Tuxen-maleriet ikke sælges

Kataloget herover er fra 4. juni 1996, hvor Tuxen-maleriet var under hammeren hos Bruun Rasmussen til en vurdering på 350.000-400.000 kr., men ikke kunne sælges. Ejeren var stadig Chr. Houe, og ham som satte det til salg. Selv om Kolding Nielsen og Kulturværdisudvalget har set kataloget, hvad de har, så har de overset denne auktion, hvilket Kolding Nielsen selv beviser side 12. Det beviser også, at Houe ikke udelukkende havde forbindelse til Jens Thygesen i Kunsthallen, men forsøgte at sælge det mindre end et år før, han solgte det i New York. Men står der i øvrigt nogen steder i loven, at auktionshusene er pligtige til at oplyse om udførselsforbud til danske købere med adresse i Danmark? Så hvorfor skulle Kunsthallen eller Bruun Rasmussen have fortalt Houe det?

Kolding

Strømpefabrik A/s

Hollændervej 12-14, T 2250 (3 Lin.),
G 14344. Kontor og Lager: Kl. 8-16,
Lørdag Kl. 8-12.
Efter Kontortid: I fabrikken, T 2248a.
Portner T 2249a. Kontoret T 2250a.
Direktør Chr. Houe priv. T 2531.
Værkfører H Petersen priv. T 1867.
Underm. Viggo Simonson priv. T 2237.

Det er er meget svært at finde noget om Chr. Houe på nettet. Annoncen her til venstre er fra en lokalavis i Kolding. Den fortæller ikke noget om årstallet, men er ikke af nyere dato. Det fremgår dog tydeligt, at Chr. Houe er direktør for Kolding Strømpefabrik.

233
Lionel Noël Royer (French, 1852-1926)
PORTRAIT OF FRANÇOIS JEAN BAPTISTE EMMANUEL GUIN-
TAYE, COMTE D'ADHÉMAR DE CRANSAC
signed and dated 1890
oil on canvas
79 1/2 by 55 in. 200.7 by 95.3 cm.
Comte d'Adhémar de Cransac was born on July 6,
1836 and died on May 23, 1905. He married Marie
Charlotte Alice de Mory de Neufville on July 3, 1871.
The arms appearing on the present work's frame are
those of Adhémar of Languedoc and those of Mory of
Lorraine.
Royer was a student of Cabanel and Bouguereau. He
first exhibited at the Paris Salon in 1874 and was
awarded a second prize medal at the 1895 Salon.
\$15,000-20,000

234
Laurits Tuxen (Danish, 1853-1927)
THE ANNIVERSARY DINNER AT "ADELAIDE"

signed and dated 06
oil on canvas
56 1/2 by 83 in. 143.5 by 210.8 cm. 548.000
The present work was commissioned in 1906 to cele-
brate the fiftieth anniversary of Jacob Moresco's tex-
tile empire. The composition memorializes the
anniversary dinner party hosted by Jacob Moresco at
his residence, "Adelaide" in Ordrup, a town north of
Copenhagen, and attended by leading members of
the industrial and financial world. The present work
was presented to Jacob Moresco as a gift from his
employees.
Provenance:
Jacob Moresco, "Adelaide", Ordrup, Denmark
Exhibited:
Copenhagen, Charlottenborg, 1906, No. 713
Berlin, *Grosse Berliner Kunst-Ausstellung*, 1907, No. 2916
Copenhagen, *Kunstforeningen*, 1985, No. 112
Copenhagen, Frederiksborg Museum, *Tuxen Exhibition*,
Summer 1990
Literature:
Lise Svanholm, *Laurits Tuxen, Europas sidste førstemaler*,
No. 714, pp. 160, 212, illustrated \$60,000-80,000

A key to the identification of the figures accompanies this lot.

234
Laurits Tuxen (Danish, 1853-1927)

THE ANNIVERSARY DINNER AT "ADELAIDE"

signed and dated 06
oil on canvas
56 1/2 by 83 in. 143.5 by 210.8 cm. 548.000

The present work was commissioned in 1906 to cele-
brate the fiftieth anniversary of Jacob Moresco's tex-
tile empire. The composition memorializes the
anniversary dinner party hosted by Jacob Moresco at
his residence, "Adelaide" in Ordrup, a town north of
Copenhagen, and attended by leading members of
the industrial and financial world. The present work
was presented to Jacob Moresco as a gift from his
employees.

Provenance:
Jacob Moresco, "Adelaide", Ordrup, Denmark

Exhibited:
Copenhagen, Charlottenborg, 1906, No. 713
Berlin, *Grosse Berliner Kunst-Ausstellung*, 1907, No. 2916
Copenhagen, *Kunstforeningen*, 1985, No. 112
Copenhagen, Frederiksborg Museum, *Tuxen Exhibition*,
Summer 1990

Literature:
Lise Svanholm, *Laurits Tuxen, Europas sidste førstemaler*,
No. 714, pp. 160, 212, illustrated \$60,000-80,000

A key to the identification of the figures accompanies this lot.

Kataloget herover:

23. maj 1997 solgtes Tuxens store
maleri, *Man rejser sig fra bordet*,
malet i 1906, hos Sotheby's i New
York for 85.000 dollars i hammer-
slag, i danske kroner 548.000, mod
vurderingens 60-80.000 dollars.

Maleriet havde fået ny titel:

*The Anniversary dinner at Adelai-
de*, og ingen proveniens nævnt i
kataloget vedrørende salgene i 1991
og 1995.

Sælgeren var Chr. Houe, Kolding,
køberen John Oden, New York.

Trampedach, Kurt

sirer. KH 480/12, 97/5 ... **32.000**
 May Milton. 1895. Farvelitografi. Plakat. Édition 100. * Litt.: D 356II, A 149II, WP 17B). KH 480/417, 97/5 ... **12.000**
 La terreur de Grenelle. 1894. Stemplet med Lautrecs røde monogram (stempel). Blindstempel for forlæggeren Steinmann. * Litografi. Litt.: D 72 II, A 79 II, A 100 II, W 66 II, AD 96 II. KH 471/171, 96/10 ... **9.000**
■ Trampedach, Kurt f.1943
 Selvportræt i rødt og sort. S/b Kurt Trampedach 72-73. * 140x180. BRK 630/204, 97/4 ... **46.000**
 Dark Madonna. Sign. Kurt Trampedach maj-juni 74. * Pastel og vandfarve. 200x128. BRK 630/199, 97/4 ... **31.000**
 Portræt. (Selvportræt). S/b Kurt Trampedach 1969. * 116x161. BRK 624/93, 96/9 ... **21.000**
 Walking figure. (Selvportræt). Sign. Trampedach 86. * Olie på litografi, monteret på lærred. 123x85. BRK 624/174, 96/9 ... **16.000**
 Man smoking. Sign. Kurt Trampedach. * Pastel og vandfarve. 180x124. BRK 630/194, 97/4 ... **15.000**
 En mand med udstrakt arm. Sign. Kurt Trampedach 1969. * 100x70. NT 715/1400, 97/4 ... **10.000**
 Selvportræt. 1970. Att. bagpå af Anders Kirkegaard. * 80x92. BRK 624/109, 96/9 ... **5.000**
 Kvindeportræt. Sign. og dat. 76, 34/99. Litografi. 100x68. BRK 624/144, 96/9 ... **3.500**
 Portræt samt En hånd. Bly samt bly og collage. Hver sign. Kurt Trampedach 79. 12x12,5 og 27x20. (2). BRV 51/596, 97/4 ... **3.400**
 Modelstudie. B/b Kurt Trampedach 69. 25x22. HJ 816/400, 96/8 **3.200**
 Portræt af Anders Vandel. Sign. Kurt Trampedach 78. Kul. 30x23. BRV 45/346, 96/8 ... **3.000**
 Gående mand. 1977. Sign. litografi 52/150. KH 471/94, 96/10 ... **2.600**
 Selvportræt. Sign. Kurt Trampedach 78. 47/100. Litografi. BRK 624/547, 96/9 ... **2.500**
■ Trier Agaard, Carl 1890-1961
 Syditaliensk landskab med kvinde på patio. Sign. C.T.A. (Carl Trier Agaard?). * 82x66. LC 595, 96/9 ... **22.000**
 Et hus ved kysten. Sign. C.T.A. 55x72. NT 712/1124, 97/2 **1.500**
 Vådområde med gæs samt samme

motiv med dreng. Begge sign. 100x134 og 70x100. (2). BRV 51/981, 97/4 ... **1.300**
 Landskab med hus og hest. Sign. C.T.A. 38x49. NT 712/1119, 97/2 ... **1.200**
 En sti i en park. Sign. C.T.A. 39x35. NT 712/1113, 97/2 ... **1.000**
 Gamle syge Ane. Sign. C.T.A. 54x67. NT 712/1118, 97/2 **1.000**
 En flod i en by. Sign. C.T.A. 20. Sept. 36. 45x70. NT 712/1120, 97/2 ... **800**
 Svaner flyver over en å. Sign. C.T.A. 100x135. NT 712/1121, 97/2 ... **800**
 Religiøs scene. Sign. C.T.A. 83x63. NT 712/1123, 97/2 ... **600**
■ Trolle, Harald 1834-82
 En båd i sivene ved en sø. Sign. H. Trolle 1874. 40x67. NT 704/1014, 96/8 ... **1.700**
 Sølandskab. 15x29. HJ 820/1115, 97/4 ... **1.600**
■ Trotzig, Ulf (S) f.1925
 Komposition. Sign. Trotzig. 60x91. KH 476/60, 97/1 ... **4.500**
 Komposition. S/b Trotzig 1964. 65x81. KH 476/42, 97/1 ... **3.600**
 Tortosa. Sign. Trotzig. 50x61. KH 476/35, 97/1 ... **2.700**
■ Tuxen, Laurits 1853-1927
 Man rejser sig fra bordet. Aftenselskab hos familien Moresco. Sign. L. Tuxen 06. * 142x212. LS nr.714. Sb/NY 6994/234, 97/5 ... **548.000**
 Kong Christian X, dronning Alexandrine. »mama« og Nina Tuxen i klitterne. Skagen. * 37x46. Malt på træ. BRK 633/117, 97/5 ... **75.000**
 Opstilling med blomster i en fletkurv. Sign. * 51x82. BRV 49/784, 97/2 ... **36.000**
 Siddende model. Sign. L. Tuxen Roma 1880. * 100x75. KH 481/154, 97/5 ... **28.000**
 Badepiger på stranden. Skagen. Sign. L.T. 01. * 48x64. BRV 49/802, 97/2 ... **26.000**
 Selvportræt. Sign. L.T. Skagen Oct.02. * 55x46. LS 608. KH 473/63, 96/11 ... **25.000**
 Hjemkomsten. Sign. L. Tuxen 1894. * 76,8x63,5. C/L 7624/62, 97/6 ... **18.200**
 Havparti, i baggrunden bjerg. * 20x27. Malt på pap. NT 706/1332, 96/10 ... **6.500**
 Sol over havet. Sign. L.T. * 46x72. BRV 45/348, 96/8 ... **6.000**
 Kornets velsignelse. Sankt Hansdag uden for en belgisk landsby. Rebecq. Studie. Sign. L.T.91. * 45x63.

BRK 629/291, 97/3 ... **5.000**
■ Tuxen, Laurits tilskrevet 1853-1927
 P.S. Krøyer. Portrætbuste af gips, ca. 1907. * Forarbejde til portrætskulpturen: Michael Ancher og P.S. Krøyer. Skagens Museum. BRV 45/350, 96/8 ... **5.400**
■ Tuxen, Nicoline 1847-1931
 Lyserød rose. Sign. mono. * 20x25. BRK 633/261, 97/5 ... **7.000**
■ Tønsberg, Ivar f.1961
 Slagterboderne ved Højbro Plads. Sign. Ivar Tønsberg. 1987. 120x185. BRK 630/190, 97/4 ... **1.800**
■ Tørsleff, August 1884-1968
 Portræt af pige. Sign. Tørsleff 1926. * 90x59. EK 23/122, 96/11 **5.800**
■ Ubekendte (danske)
 Vase med brogede blomster på hvilke sommerfugle, insekter og vanddråber. Ved siden af vasen rede med brogede fugleæg. Inspireret af Jan van Huyjsums stilleben på Kunstmuseet. Dansk kunstner 19.årh.s beg. * 46x35. KH 477/36, 97/2 ... **58.000**
 Vinterlandskab med skøjteløbere på Esrum sø med Nødebo kirke i baggrunden. 18.årh. * 62x97. BRK 629/118, 97/3 ... **55.000**
 Roser, iris og kornblomster på en karm. Sign. I.R. 1838. * 38x46. BRK 623/46, 96/9 ... **48.000**
 Ferskner, vindruer og abrikoser på en karm. 19.årh. Sign. B.H. * 48x62. BRK 629/81, 97/3 ... **45.000**
 Epitafium for en velbyrdig herre med sine to koner, fem sønner samt seks afdøde børn. Landskabsbaggrund med Kristus på korset. Dansk kunstner ca. 1620. * 89x106. Malt på træ. KH 473/104, 96/11 **36.000**
 Kræmmermarked på Gammel Strand. Rigt folkeliv, i baggrunden Thorvaldsens Museum. 19.årh. * 70x80. BRK 627/8, 96/11 **26.000**
 Portræt af Frederik I. 18.årh. * Diam.70. Malt på træ. BRK 623/123, 96/9 ... **22.000**
 Fiskerfamilien ordner fangsten i strandkanten. 19.årh. * 84x124. BRK 633/404, 97/5 ... **20.000**
 Vilde roser og kornblomster. 19.årh. Bet. 13/11 55. * 16x22. BRK 629/365, 97/3 ... **19.000**
 Legende putti. Trompe l'oeil dørstykke. 18.årh. (Danmark?). 61x133. BRK 629/506, 97/3 ... **17.000**
 Skibsportræt af galeasen F.I.C. de Güldenchrone ført af capitain N. Michelsen af Aarhus. Pen og vandfarve. 46x61. BRK 623/433, 96/9

Kunst under hammeren 97 og salget i New York med nøjagtige oplysninger om tid og sted. I 1997 var nuværende formand for Kulturværdisudvalget, Erland Kolding Nielsen, også formand.

Afrunding

Kulturværdiudvalgets dokumenterede pligtforsømmelse

Der er ingen undskyldning for, at Kulturværdiudvalget gennem 13 år, fra 1997 til 2010, *ikke* har vidst, hvor Laurits Tuxens maleri, *Man rejser sig fra bordet*, malet i 1906, har befundet sig. Havde styrelsen gjort deres arbejde, som det kunne forventes, ville de ikke have undgået at vide, det blev solgt i New York i 1997 og derved ulovligt udført. Det stod nemlig klart og tydeligt i auktionsårbogen »Kunst under hammeren 97«, både redaktionelt omtalt side 36 og med alle nødvendige detaljer oplyst i udstillingsregisteret side 142. Årbogen havde Erland Kolding Nielsen lige ved hånden, idet den fandtes i to eksemplarer på hans egen arbejdsplads, Det Kgl. Bibliotek. Skulle det være tilfældet, at Kolding Nielsen ikke kendte »Kunst under hammeren«, hvilket må anses for usandsynligt hans stilling i Kulturværdiudvalget taget i betragtning, så vides det med bestemthed, at udvalgets næstformand, direktøren for Statens Museum for Kunst, Allis Helleland, kendte den. Det havde taget 10-15 sekunder at slå salget op. I bogen er endda den danske titel nævnt, selv om billedet har en anden i Sotheby's katalog.

En anden oplagt mulighed var prisdatabasen »Artprice.com«, hvor salget også var nævnt i 1997. Det havde ganske vist den engelske titel, men var man en smule kvik, så var det ikke noget problem at finde salget. Mens »Kunst under hammeren« ikke har kostet Kulturværdiudvalget fem flade øre, så ville et årsabonnement på »Artprice.com« have løbet op i lidt over 1.000 kr. årligt. Men med Kulturværdiudvalgets årsbudget på adskillige millioner, havde det nok været overkommeligt.

Når Erland Kolding Nielsen i TV2-udsendelsen 22. december 2010 chokeret fortalte, at han ikke kendte til salget i New York, så kan det efter min mening udelukkende skyldes, at Kulturværdiudvalget arbejder amatøragtigt og har undladt at benytte de mest logiske og nærliggende redskaber. Når man nu ikke havde de udenlandske auktionskataloger, så havde det været så let som at klø sig i øret at slå op i »Kunst under hammeren« eller på »Artprice.com«. Udvalget gjorde det ikke. Utilgiveligt. »Kunst under hammeren« udkom sidste gang i 2006, så den kan ikke fremover anvendes. Men det kan prisdatabasen »Artprice.com«. Så fremover er der ingen undskyldning for ikke at følge med på de internationale auktioner. Det kan ikke altid kontrolleres, hvis et maleri udføres og sælges privat. Men det er sjældent, at de berømte værker går uden om auktionshusene. Man kunne her have bedt Sotheby's og Christie's om at tilsende kataloger, når kendte danske værker solgtes.

Til sidst kan man undre sig over, at Houes søn ikke fortalte Kolding Nielsen, at faderen forinden salget i New York havde sat det til salg hos Bruun Rasmussen 4. juni 1996, hvor det ikke solgtes. Det er dog en væsentlig oplysning, som klart viste, at Chr. Houe havde forbindelse både til Kunsthallen og Bruun Rasmussen, og senest til sidstnævnte. Det er meget svært at forestille sig, at Jens Thygesen eller nogen fra Bruun Rasmussen skulle have opfordret og endda medvirket til ulovlig udførsel. Det er ubegribeligt, at Kolding Nielsen kan få sig selv til at tro på den slags. Nu er det så »kun« Jens Thygesen og Kunsthallen, som Kolding Nielsen har anklaget. Og Kolding Nielsen ved, at det er ejeren af maleriet, og denne alene, som er ansvarlig for, at et maleri med udførselsforbud, *ikke* udføres. Så i enhver henseende er Jens Thygesen uskyldig.

Hvilken interesse har formanden for Kulturværdiudvalget, Erland Kolding Nielsen i at anklage og dømme Jens Thygesen? Har hans eneste interesse været at få sagen lukket så hurtigt som muligt uden at interessere sig for sandheden?

Det hedder ifølge Kolding Nielsens sagsudvikling af 15. marts 2011 side 12, at sønnen havde læst Politiken 8. marts 2011, og derfor rettede henvendelse til Kammeradvokaten. Men det er et spørgsmål, om ikke det, som stod på Kunstnyt.dk 4. januar 2011 to måneder forinden, var årsagen til sønnens henvendelse. Her stod nemlig: »Det blev erhvervet af en kendt forretningsmand fra Koldingegnen, som døde for flere år siden«, altså stort set samme signalement af faderen, som hos Kolding. Og da Politiken så kom 8. marts, mente sønnen, at det hele brændte så meget på, at han hellere måtte rykke sin afdøde far til undsætning. Det ser i hvert fald sådan ud.

Det ville klæde sønnen at stille sig frem og fortælle sandheden. Kender han den ikke, bør han indrømme det. I sagen mangler der dokumenterede beviser for, at Jens Thygesen har noget som helst med den ulovlige udførsel at gøre. Så længe disse beviser mangler, så tror undertegnede, at denne søn har bildt Erland Kolding Nielsen og derved Kulturværdiudvalget et usand historie på ærmet, som Kolding Nielsen tog imod med kyshånd for at lukke sagen. Og munden på pressen.

Kulturværdistyrelsen holder til på den fornemme adresse H.C. Andersens Boulevard 2, et stenkast fra Rådhuspladsen og samme adresse som Statens Kunstfond m.fl.

MINDEORD

Preben Juul Madsen skriver mindeord om fhv. auktionsleder

Jens Thygesen, 64 år:

Der blev grædt mange tårer, da Jens Thygesen i 2004 efter 20 års ejerskab solgte Kunsthallen til Bruun Rasmussen, som valgte ikke at føre firmaet videre som selvstændigt auktionshus. Kunsthallen grundlagdes i 1926 af Chr. Larsen og blev senere overtaget af Poul Jacobsen.

Ved dennes død havde Jens Thygesen været ansat i huset en årrække, og helt naturligt blev det ham, som fra 1984 førte det videre, det eneste alternative kvalitetsauktionshus herhjemme til Bruun Rasmussen. Indtil 1990 havde det til huse i Købmagergade 11, over gården, og indtil lukningen i 2004 i Gothersgade 9.

Selv om Jens Thygesen også solgte ældre kunst, var det den moderne kunst, som gjorde Kunsthallen til et internationalt kendt auktionshus.

Thygesen havde især forkærlighed for Cobra, og det var da også Jens Thygesen, som i 1988 afholdt verdens første Cobra-auktion, med over 100 arbejder af alle de kendte fra gruppen, blandt andre Asger Jorn, Carl-Henning Pedersen, Heerup, Appel og Alechinsky, med forord af kunstkritikeren Bent Irvé, som adskillige gange har skrevet fornemme

tekster til husets kataloger. Og meget naturligt var det Jens Thygesen, som i 1985 solgte det første moderne danske maleri over millionen, Asger Jorns 'Didaska' fra 1945, til 1,5 millioner kr.

Jens Thygesen er også den eneste herhjemme, som har ladet trykke originalgrafik som omslag på auktionskataloger, udført af Jørgen Rømer og Bente-marie Kjeldbæk.

Jens Thygesen havde en stilfærdig fremtræden, som auktionarius måske ikke så udadvendt og sprudlende som konkurrenten Jesper Bruun Rasmussen, men altid imødekommende og en ekspert, man lyttede til, og som der stod stor respekt om som kunstkyndig.

Jens Thygesen nød sin otium i huset i Sydfrankrig, men måtte for nogle uger siden på grund af sygdom rejse til Danmark for at blive indlagt for kort tid efter at afgå ved døden.

15. maj skulle han have vidnet i Derain-sagen, hvor en forhenværende auktionsdirektør og dennes samlever står anklaget for bedrageri af en ældre dame ved at have købt et maleri af hende til 200.000 kroner, som senere solgtes af Sotheby's i New York for over 40 millioner kroner.

Direktør Steffen Gulmann skriver mindeord om reklameman-

Mange var mødt op til begravelsen for at tage afsked med Jens Thygesen

Tilføjelse 28. juni 2011

Kulturværdiudvalget, og dermed formanden, Erland Kolding Nielsen, har hele tiden kendt navnet på sælgeren, som ulovligt udførte maleriet til New York. Det bevises i det følgende.

Endelig fandt jeg papirudgaverne af Kulturværdiudvalgets årsberetninger, oven i købet med hilsen fra formand Kolding Nielsen. Og beretningen fra 1999 var meget interessant, idet den indirekte omtalte min ringe person på en måde, som til fulde beviser, at Kulturværdiudvalget sjuskede, for at bruge et mildt ord, med deres arbejde og ikke passede godt nok på det, de var sat til at passe på. Herunder fører Erland Kolding Nielsen selv bevis for, at han og Kulturværdiudvalget siden 1991 har kendt de to ejere af maleriet. Den første ejer har Kolding Nielsen selv offentliggjort, Ole Abildgaard fra Samson Bank. Den anden ejer afviste Kolding Nielsen at kende, indtil en søn ringede i marts 2011. Med det passer ikke, som det kan læses herunder.

Det følger imidlertid af lovens § 3, stk.4, at Kulturværdiudvalget har krav på at kende ejerens identitet, idet det er Udvalgets pligt at sikre sig og efterfølgende kunne dokumentere, at retsvirkningen er oplyst over for en ejer af genstande, for hvilke der nedlægges udførselsforbud, og at denne retsvirkning også gælder for ny ejer ved ejerskifte, hvilket den hidtidige ejer har pligt til at meddele Kulturværdiudvalget, jvf. lovens § 3-4.

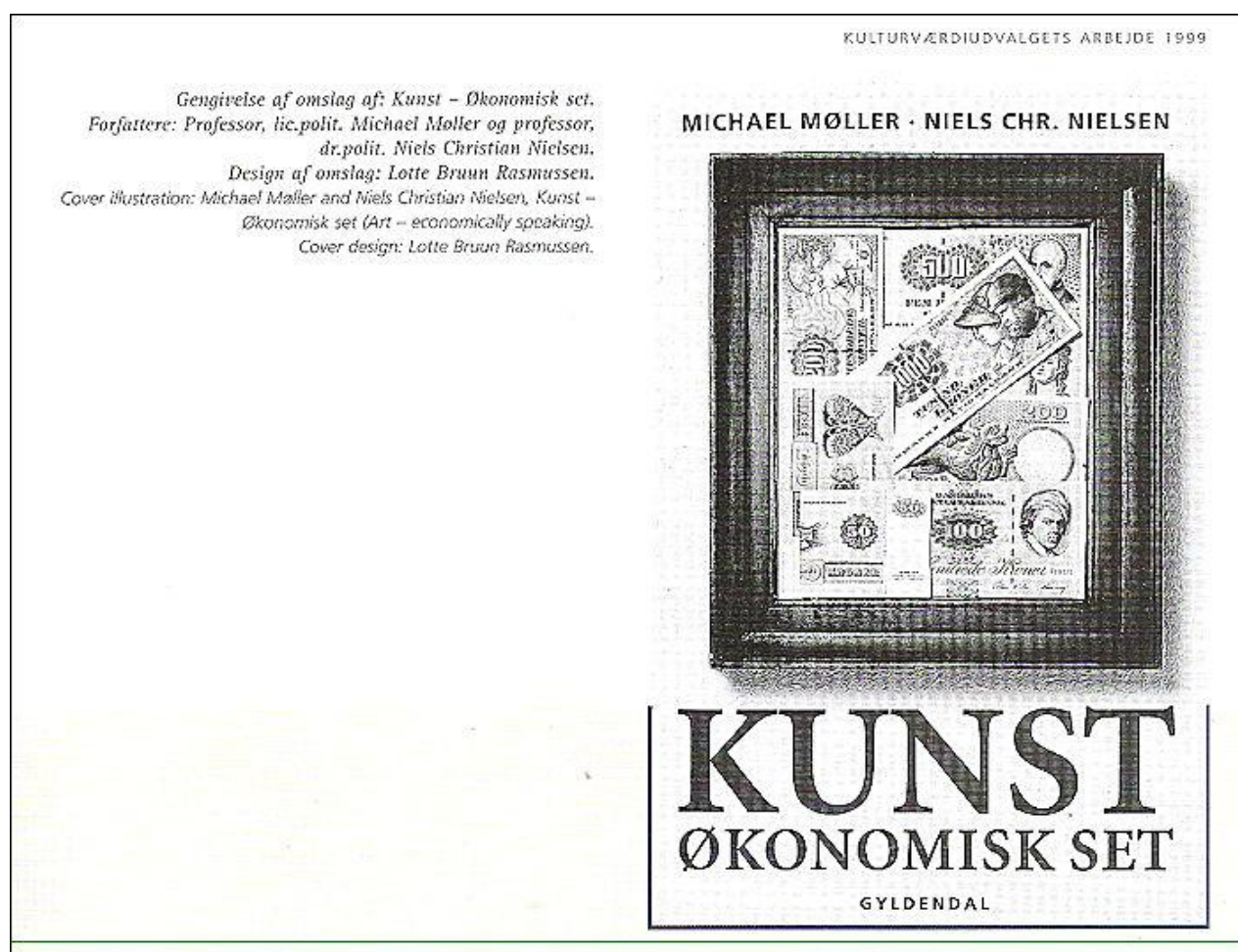
Fra Kulturværdiudvalgets beretning 1997

Af ovenstående fremgår det, at Kulturværdiudvalget allerede i 1995, anden gang Tuxens maleri sælges, har fået oplyst køberens navn. Da køberen i 1995 er identisk med sælgeren i New York 1997, var det vel bare at kontakte ejeren, da TV2 22. december 2010 fortalte historien. Der var altså ingen grund til at være passiv i de næsten tre måneder, fra tv-udsendelsen 22. december og til en søn ringer (se side 12), når Kulturværdiudvalget siden 1995 har kendt navnet på ejeren. Hvorfor bliver denne ikke omgående kontaktet? Nu viste det sig, at ejeren, som sendte det til New York, var død for nogle år siden. Men det kunne Kolding Nielsen læse på Kunstnyt.dk allerede 4. januar 2011, små to uger efter tv-udsendelsen. Selv om den tidligere ejer var død, så havde Kulturværdiudvalget jo hans adresse mellem Kolding og Skærbæk.

Som det også fremgår af side 12, så har Kulturværdiudvalget både telefonisk og skriftligt gjort Jens Thygesen i Kunsthallen opmærksom på udførselsforbuddet, men da maleriet købtes af en dansker med bopæl i Danmark, som på det tidspunkt ikke havde planer om at udføre det, var det overflødigt at gøre køberen opmærksom på det. At køberen ikke havde i sinde at sælge det i udlandet ved vi, da han året efter, i 1996, året før det solgtes i New York, forsøgte at sælge det hos Bruun Rasmussen. Ifølge teksten side 12 oplyser Kolding Nielsen ikke om nogen telefonisk eller skriftlig henvendelse til Bruun Rasmussen. Har udvalget glemt det? De har set kataloget, det skriver de i beretningen fra 1997. En helt anden ting er, at i papirudgaverne af årsberetningerne, er forbuddet ikke omtalt med ét eneste ord. Andre med forbud er nævnt, men ikke maleriet af Laurits Tuxen, hvorfor køberen måske

aldrig har fået kendskab til forbuddet fra de to auktionshuse. Men så skulle køberen ifølge den indrammede tekst på forrige side havde fået det af Kulturværdiudvalget, som jo skulle kende ejerens identitet. Hvad er kikset her?

I beretningen fra 1999 er endnu et bevis på Kulturværdiudvalgets sjuskede arbejdsgang. Dette år omtales Michael Møller og Niels Chr. Nielsens bog, »Kunst. Økonomisk set«, som beviser, at udvalget har haft kendskab til årbogen Kunst under hammeren, idet den ofte og iøjnefaldende er nævnt i bogen, et opslagsværk, som ville være en let adgang til at kontrollere, hvad der sælges i udlandet. Men det redskab har de ikke benyttet, havde de, ville de, som tidligere nævnt, have set i 1997-udgaven, at Tuxen-maleriet var solgt i New York. De har åbenbart haft travlt med alt muligt andet.

Herover fra side 9 i Kulturværdiudvalgets beretning fra året 1999. Bogen, som udkom samme år, er en gennemgang af hele kunstens pengeverden. Blandt bogens kapitler kan nævnes *Kunstnerne og deres økonomi*, *Monopoler og markeder*, *Kunst som investering – og prisen på at eje kunst*, *De store mæcener: Hvor stor gavn gør de?* Og *Om støtte til kunsten: Hvor meget er for meget*.

På de følgende to sider gengives to sider fra bogen, hvor årbogen Kunst under hammeren burde have vakt Kulturværdiudvalgets opmærksomhed. Her står hvilke to statistikker forfatterne har benyttet, de samme to, Kunst under hammeren og Artprice, som havde været indlysende for udvalget.

Side 108 er navnene på de 25 danske kunstnere med størst omsætning, i millioner. I en note står: Martinus Rørbye, Olaf Rude, C.F. Sørensen, Erik Henningsen, Jens Søndergaard, **Lauritz Tuxen**, Vilhelm Freddie og C.A. Jensen er blandt de efterfølgende 25, men altså ikke i den absolutte top. Tuxens navn er nævnt, og det er i forbindelse med salget i New York 1997. Men ingen klokker ringede hos Erland Kolding Nielsen og hans udvalgskolleger.

værdien af enkelte større kunstners livsproduktion og om koncentrationen af den samlede markedsværdi på enkeltkunstnere. Vi er kun kommet et stykke vej i vores statistikproduktion, og tallenes kvalitet er let at kritisere. På trods af manglerne finder vi dog, at vi er blevet klogere med hensyn til det danske kunstmarked.

Vi trækker først og fremmest på to statistikker, som vi har været nødt til at bearbejde i betydelig grad for at få de oplysninger, der er relevante. Det drejer sig om Preben Juul Madsen: Kunst under Hammeren, div. årgange, og om ADEC: Art Price Annual International, div. årgange.

Hvem er de største danske malere?

Den mest populære statistik vedrørende malere er formodentlig den af Juul Madsen hvert år offentliggjorte statistik over de dyreste danske billeder, der nogen sinde er handlet. Nedenfor er vist de 10 dyreste danske billeder solgt på auktion, enten i Danmark eller i udlandet, til og med auktionsåret 1998, ifølge Juul Madsen.

Tabel 5. De 10 dyreste danske billeder

1.	W.W. Eckersberg: Spadserende (1998)	4.1 mio. kr.
2.	Jens Juel: Dansebakken ved Sorgenfri (1994)	3.5 mio. kr.
3.	Christen Købke: Parti af den Nordre Kastelsbro (1986)	3.2 mio. kr.
4.	P.S. Krøyer: Roser (1985)	3.1 mio. kr.
5.	Michael Ancher: Sommerfrokost på Skagen (1988)	3.1 mio. kr.
6.	P.S. Krøyer: En gruppe fiskere på Skagens Strand (1986)	3.1 mio. kr.
7.	Asger Jorn: Didaska (1989)	3.1 mio. kr.
8.	Robert Jacobsen: Venskab. Skulptur i jern (1996)	2.9 mio. kr.
9.	Asger Jorn: Nothing happens (1997)	2.8 mio. kr.
10.	P.S. Krøyer: Solglimt over havet (1987)	2.7 mio. kr.

Kilde: Preben Juul Madsen. Kunst under Hammeren 1998

Note: Årstallet i parentes angiver salgsår

Tabellen vil næppe overraske nogen. Den indeholder de forventede store danske navne. Den tyder på en relativ stor lighed i toppen; der er ikke den store forskel på topprisen kunstnerne imellem, bortset fra at Krøyer med 3 billeder på Top-10 fremstår som den dominerende kunstner. Tabellen giver imidlertid et ret misvisende indtryk af det danske kunstmarked.

Det er klart, at den højeste auktionspris for en malers billede ikke siger alt om ham. For det kan jo være, at de bedste billeder af én maler befinder sig på museer og derfor aldrig kommer under hammeren, mens en anden maler er i den situation, at hans bedste billeder stadig cirkulerer i fri handel.

Hertil kommer, at det ikke er så interessant, hvad markedsværdien af en kunstners dyreste billede er. Det er fuldt så interessant, hvad markedsværdien af hans samlede livsproduktion er. Den store engelske kritiker Samuel Johnson udtrykte sin misbilligelse af at dømme en kunstner udelukkende på hans bedste værk på følgende måde: „En mand med 1000 1-pundssedler er rigere end en mand med én 10-pundsseddel.“ Hvis man lægger vægten på den højeste pris, kommer man automatisk til at nedprioritere de meget produktive kunstnere, som har skabt mange gode billeder, til fordel for kunstneren med et enkelt eller få mesterværker.

Et bedre – men langt fra perfekt – indtryk af, hvem der værdimæssigt er de mest betydningsfulde danske kunstnere, kan man få ved at se på auktionsomsætningsstatistikken over en længere periode. Vi har på basis af Juul Madsens „Kunst under Hammeren“ for perioden 1986-97 beregnet auktionsomsætningen for de 25 danske kunstnere med størst auktionsomsætning, incl. både danske og udenlandske auktioner. Juul Madsens statistik „dækker“ dels danske kunstauctioner, dels nogle få, men meget centrale udenlandske auktioner, nemlig Sotheby's, Christie's, Bukowskis (Stockholm), Auktionsverket (Stockholm), Falkloo (Malmø). Herved fanges en væsentlig del af udenlandsk omsætning af dansk kunst, men ikke alt. Totalbilledet er uden tvivl korrekt.

Herover forærer forfatterne i bogstaveligste forstand Kulturværdiudvalget nødvendige oplysninger for at følge med i salg af dansk kunst i udlandet. »Her fanges en væsentlig del af udenlandsk omsætning af dansk kunst«, skriver forfatterne. Men Kulturværdiudvalget fangede aldrig noget.